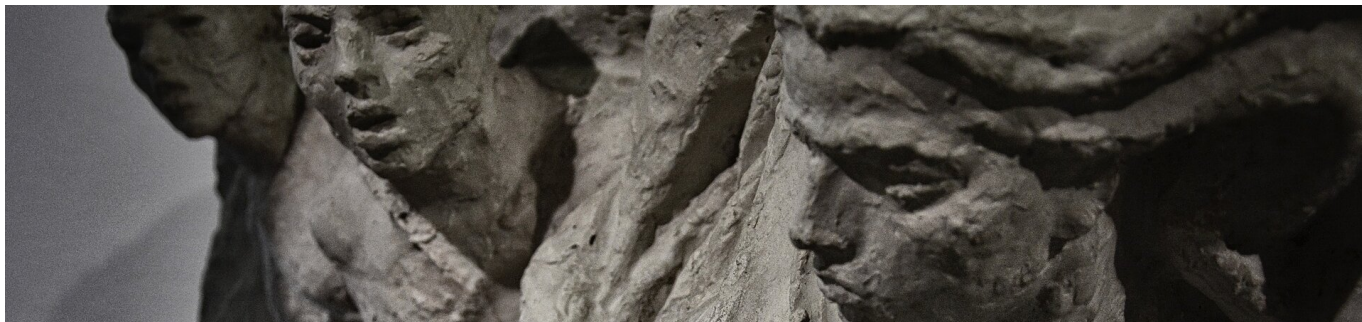

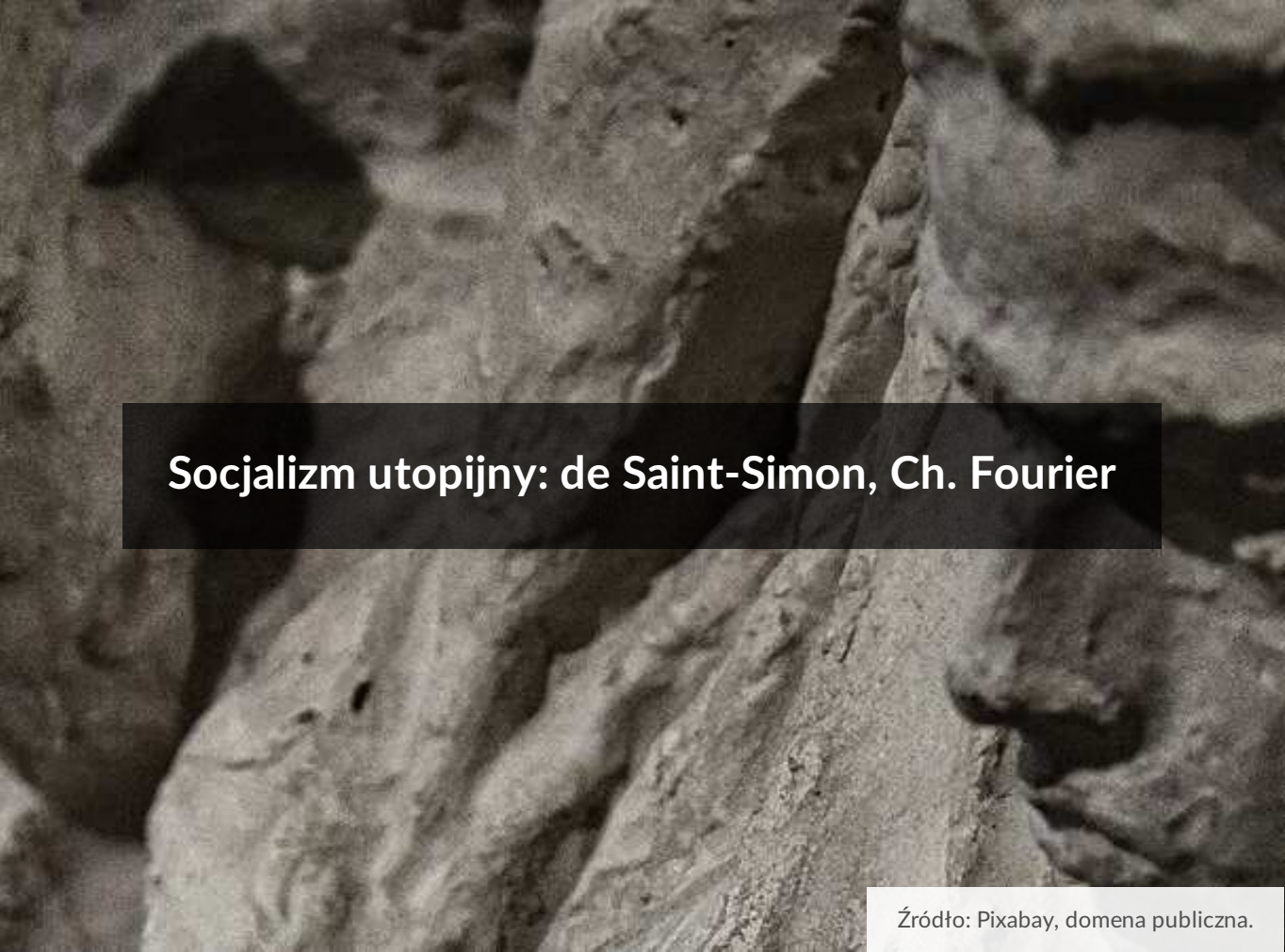

Socjalizm utopijny: de Saint-Simon, Ch. Fourier

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Huxley Aldous, *Nowy wschodni świat*, tłum. B. Baran.

Socjalizm utopijny: de Saint-Simon, Ch. Fourier

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Czy znasz powieść Aldousa Huxleya *Nowy wschodni świat*? To jedna z najświetniejszych antyutopii XX wieku – koszmarna wizja doskonale zorganizowanego społeczeństwa, gdzie metodą warunkowania genetycznego i psychologicznego realizuje się hasła: Wspólność, Identyfikacja, Stabilność. To oczywiście nawiązanie do zawołania: Wolność, Równość, Braterstwo. Rewolucja francuska, która stanowiła punkt wyjścia dla liberalizmu i konserwatyzmu, zainspirowała również idee socjalizmu utopijnego. Jego twórcy, Henri de Saint-Simon oraz Charles Fourier uważali, że porażka rewolucji wzięła się z braku konsekwencji w całkowitej przebudowie struktur społeczeństwa. Zaangażowali się w poprawę życia gorzej usytuowanych i wyzyskiwanych warstw społecznych, według własnych utopijnych projektów, postulując ograniczenie własności prywatnej, deprywatyzację środków produkcji, wprowadzenie wspólnoty majątkowej w miejsce prywatnego kapitału.

Twoje cele

- Zapoznasz się z poglądami XIX-wiecznych socjalistów utopijnych.
- Przeanalizujesz, w jaki sposób teorie socjalistów utopijnych zafunkcjonowały w powieści Aldousa Huxleya, która konfrontuje ideę wolności z porządkiem.
- Zastanowisz się, jakie z jakimi korzyściami i zagrożeniami wiąże się tworzenie wspólnot pracowniczych i mieszkaniowych.
- Wyjaśnisz, czym były falanstery i podasz przykłady ich reliazacji.

Socjalizm utopijny

Pracownicy angielskiej fabryki amunicji podczas I wojny światowej.

Źródło: Autor nieznany, <https://commons.wikimedia.org/>, domena publiczna.

Obok **konserwatyzmu** i **liberalizmu** ważnym nowożytnym kierunkiem myśli politycznej jest też socjalizm (od łac. *socialis* „towarzyski, sojuszniczy, społeczny”). Podobnie jak klasyczny konserwatyzm i liberalizm rodzi się on w pierwszej połowie XIX w. Pierwsze socjalistyczne koncepcje określane są mianem socjalizmu **utopijnego**, gdyż ich autorzy tworzą radykalne, oderwane od rzeczywistości wizje o silnym zabarwieniu romantycznym. W ich przekonaniu porażka Rewolucji Francuskiej brała się z braku konsekwencji w przebudowie społeczeństwa: rewolucyjni przywódcy – zbyt zakorzenieni w starym ustroju społecznym – myśleli i działali w nie dość postępowy sposób. Tymczasem socjaliści utopijni zakładają całościową i radykalną przebudowę struktury społecznej, w tym ludzkich obyczajów i nawyków. Efektem takiej gruntownej zmiany ma być powstanie bezkonfliktowej, harmonijnej społeczności. Elementem wspólnym ich koncepcji było zniesienie lub znaczne ograniczenie własności prywatnej (jako źródła wyzysku i praktyki niezgodnej z naturą ludzką), deprywatywacja środków produkcji, wprowadzenie wspólnoty majątkowej w miejsce prywatnego kapitału oraz – co równie istotne – nacisk na ideę równości społecznej. Najważniejszymi przedstawicielami tej formacji byli Henri de Saint-Simon oraz Charles Fourier.

domena publiczna

Claude Henri de Saint-Simon (1760–1825), francuski filozof społeczny, historyk, socjalista utopijny. Urodził się w Paryżu, w wieku 17 lat wziął udział w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Podczas Wielkiej Rewolucji Francuskiej zrzekł się tytułów arystokratycznych. Dorobił się też wtedy majątku na spekulacji ziemią zagarniętą duchowieństwu. Był aresztowany przez jakobinów i skazany na śmierć, ale wyrok cofnięto po przejściu władzy przez termidorian. Jego doktrynę nawołującą do ustanowienia sprawiedliwego społeczeństwa industrialnego, w którym dobra miały być rozdawane według zasług, określa się mianem „saintsimonizmu”.

W poglądach Saint-Simona dużą rolę odgrywa wiara w postęp cywilizacyjny, umożliwiający zdaniem filozofa realizację społeczeństwa socjalistycznego. Saint-Simon uważał, że należy przekształcić dotychczasowy ustrój feudalny i stworzyć społeczeństwo industrialne. W tym celu dopuszczał czasowe działanie władzy dyktatorskiej, która przełamałaby ewentualny opór i doprowadziła do wprowadzenia ustroju industrialnego i naukowego. Po tym, społeczeństwem takim rządziłiby ludzie najzdolniejsi i jednocześnie ludzie pracy: naukowcy, przemysłowcy, bankierzy.

Saint-Simon postulował także zniesienie dziedziczenia dóbr. Domagał się tępienia próżniactwa i popularyzował ideę pracy dla dobra wspólnego - państwo miało wspierać wolontariat i tak ingerować w rynek, aby nikt nie wzbogacał się kosztem innych. O płacy decydowałyby wyłącznie umiejętności. W społeczeństwie przyszłości w wizji Saint-Simona człowiek miał być człowiekowi bratem, a nie konkurentem czy wrogiem.

domena publiczna

Charles Fourier (1772–1837), francuski socjalista utopijny. Pochodził z rodziny kupieckiej. Podczas Wielkiej Rewolucji Francuskiej cudem uniknął gilotyny. Stworzył własną oryginalną koncepcję nowego lepszego świata. Próbował gromadzić wokół siebie chętnych do realizacji swej wizji, ale bez większego powodzenia. Uważany jest też za ojca feminizmu. Po raz pierwszy użył tego pojęcia w 1837 r., ale już w roku 1808 napisał, że rozszerzenie praw kobiet stanowi jedną z głównych zasad postępu społecznego. Na Fouriera powoływał się Marks, inicjatorzy Komuny Paryskiej oraz socjaliści przełomu XIX i XX w. Jego główne dzieło to *Teoria czterech mechanizmów i przeznaczeń ogólnych, prospekt i ogłoszenie odkrycia* (1808).

Saint-Simon zakładał, że socjalistyczne stosunki społeczne automatycznie zlikwidują wszelkie negatywne cechy ludzkiego charakteru. Tymczasem według Fouriera wady są trwałym elementem natury ludzkiej - zamiast z nimi walczyć należy je odpowiednio ukierunkować, z pożytkiem dla wspólnoty. Fourier sporządził klasyfikację 12 namiętności tworzących, jego zdaniem, 810 typów charakterów. Pomnożywszy to przez dwie płcie, uzyskał liczbę 1620. Właśnie tyle, jego zdaniem, powinna liczyć idealna wspólnota, którą nazwał „falangą”. We wspólnocie zamieszkałej na osiedlu, (zwanym „falansterem”), każdy miał wykonywać pracę zgodną z jego skłonnościami, zmieniając przy tym rodzaj zajęcia kilka razy dziennie. W idealnej wspólnocie nie miało być żadnych istotnych różnic majątkowych. Fourier wyliczał, że pewnego dnia na Ziemi będzie istniało sześć milionów takich wspólnot. Jego zwolennicy próbowali wcielić owe wizje w życie, zakładając tego typu wspólnoty w Ameryce.

Idee utopijnych socjalistów wywarły duży wpływ na wybuch Wiosny Ludów w 1848 r. oraz na Komunę Paryską w roku 1871. Falangi zaś stanowiły inspirację dla znanych nam z realiów historycznych spółdzielni robotniczych.

Antyutopia Aldousa Huxleya

Powieść Aldousa Huxleya jest antyutopią, stanowiącą krytykę idealnie zorganizowanego, „szczęśliwego” społeczeństwa przyszłości. Jego obywatele rodzą się w wyniku sztucznego zapłodnienia i klonowania. Od pierwszych dni życia poddawani są psychologicznemu i biologicznemu warunkowaniu, w efekcie czego stają się całkowicie pozbawionymi indywidualności trybikami (nie znają uczucia miłości i cierpienia, nie potrafią niezależnie myśleć) w harmonijnym, kastowym społeczeństwie, opartym na hasle: „Wspólność, Identyczność, Stabilność”. Akcja przedstawionego niżej fragmentu toczy się w żłobku, po którym oprowadzani są studenci odbywający praktyki.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P1FJZtmuE>

Aldous Huxley

Nowy wspaniały świat

Pana Fostera pozostawiono w dziale wybutlacji. Dyrektor RiW Rozrodu i Warunkowania oraz jego studenci weszli do najbliższej windy, ta zaś wyniosła ich na piąte piętro.

"Żłobki. Działy Warunkowania Neopawłowskiego", głosiła tabliczka.

Dyrektor otworzył drzwi. Znajdowali się w obszernym, pustym pomieszczeniu, bardzo jasnym i słonecznym, całą bowiem ścianę południową zajmowało jedno wielkie okno. Pół tuzina pielęgniarek odzianych w regulaminowe białe spodnie i żakiety ze sztucznego płótna, o włosach aseptycznie ukrytych pod białymi czepkami, zajętych było ustawianiem na podłodze w jednym długim rzędzie wazonów z różami. Wielkie wazony, ciasno wypełnione kwiatami. Tysiące płatków, dojrzałych, jedwabistej gładkości, niczym policzki niezliczonych cherubinków, jednakże cherubinków w tym jasnym blasku nie tylko różowych i aryjskich, ale także jasnych Chińczyków czy Meksykanów, a przy tym skłonnych do apopleksji od zbyt silnego dęcia w trąby niebiańskie, bladych jak śmierć, bladych pośmiertną marmurową bielą.

Gdy wszedł dyrektor RiW, pielęgniarki wyprężyły się w postawie zasadniczej.

– Wyłożyć książki – polecił krótko.

W milczeniu pielęgniarki wykonały rozkaz. Książki zostały sprawnie wyłożone pośród wazonów z różami – rząd bajek dziecięcych zachęcająco otwartych na wesoło

pokolorowanych obrazkach zwierząt, ryb, ptaków.

– Przywieźć dzieci.

Wybiegły z pokoju i powróciły po minucie lub dwóch, każda pchała przed sobą coś w rodzaju wysokiego wózka kelnerskiego, na którego czterech półkach z drucianej siatki siedziały ośmiomiesięczne niemowlęta, wszystkie jednakowe (najwyraźniej wszystkie z jednej grupy Bokanowskiego) i wszystkie (jako że należały do kasty delt) odziane w ubranka koloru khaki.

– Umieścić je na podłodze.

Rozładowano wózki.

– Odwrócić je w stronę kwiatów i książek.

Odwrócone, dzieci nagle zamilkły, a potem zaczęły się czołgać na czworakach ku tym zestawom olśniewających barw, ku owym tak wesołym i kolorowym kształtom na białych stronicach. Gdy były już blisko, słońce wychyliło się zza przesłaniającej go przez chwilę chmury. Róże rozpromieniły się jak od nagłego wybuchu wewnętrznej namiętności; lśniąca stronica książek zdały się nasycać nowym, głębokim znaczeniem. Od niemowlęcych szeregów dobiegły ciche okrzyki podniecenia, gulgoty i świergoty rozkoszy.

– Świetnie! – zatarł ręce dyrektor. Jak na zamówienie.

Najszybsze z niemowląt prawie już dopełżyły do celu. Drobne ręce wyciągnęły się niepewnie, dotykały, chwyciły, obrywały płatki wspaniałych róż, mięły barwne stronice książek. Dyrektor czekał, aż wszystkie niemowlęta oddadzą się radosnym zajęciom. Potem powiedział:

– Teraz patrzcie uważnie! – I dał znak uniesieniem ręki. Przełożona pielęgniarek, stojąca bliżej tablicy rozdzielczej po drugiej stronie sali, nacisnęła małą dźwignię.

Nastąpił gwałtowny wybuch. Coraz głośniejszy i głośniejszy wyla syrena. Dzwony alarmowe biły jak oszalałe.

Dzieci wzdrygnęły się, rozwrzeszczały; buzie wykrzywiło przerażenie.

– A teraz – krzyknął dyrektor (bo hałas był ogłuszający) – teraz wpajamy lekcję poprzez łagodne elektrowstrząsy.

Znów dał znak ręką i przełożona nacisnęła drugą dźwignię. Krzyki dzieci zmieniły nagle ton. Oстрыm, spazmatycznym wrzaskiem dawały obecnie wyraz czemuś rozpaczliwemu, wręcz obłąkańczemu. Drobne ciała kurczyły się, sztywniały, nóżki drgały niczym pociągane przez niewidzialne druty.

– Podłączamy do prądu cały ten fragment podłogi – krzycząc, objaśniał dyrektor. – Na razie wystarczy – dał znak pielęgniarce. Wybuchy ustały, dzwony umilkły, wycie syren powoli zamierało. Zesztywniałe, wijące się ciała rozluźniły się, a to, co uprzednio było płaczem i wyciem obłąkanych na pozór niemowląt, przybrało znów postać normalnych krzyków zwykłego przestachu.

– Dać im na powrót kwiaty i książki. Pielęgniarki wykonały; jednakże postawione przed różami i na sam widok wszystkich tych wesołych obrazków kotka, kogutka ku-ku-ryku i czarnej owieczki mee-mee niemowlęta kurczyły się z przerażenia; ich wrzaski nasiliły się.

– Obserwujcie – mówił triumfująco dyrektor. – Obserwujcie. Książki i głośny hałas, kwiaty i elektrowstrząsy – już w niemowlęcym umyśle człony tych par są kojarzone, po dwustu zaś powtórzeniach takiej lub podobnej lekcji ulegną nierozzerwalnemu spojeniu. Co człowiek złączył, przyroda niezdolna jest rozłączyć. Wyrosną z "instynktownym", jak mówią psychologowie, wstrętem do książek i kwiatów. Odruchy trwale uwarunkowane. Z książkami i botaniką dadzą sobie spokój na całe życie.

– Zabrać je – zwrócił się dyrektor do pielęgniarek.

Dzieci odziane w khaki i ciągle jeszcze rozwrzeszczane załadowano do wózków kelnerskich i wywieziono; pozostała po niemowlętach woń kwaśnego mleka i jakże upragniona cisza. Jeden ze studentów uniósł rękę; choć rozumie w pełni, dlaczego ludzie z kasty niższej nie mogą tracić społecznego czasu na książki, a także rozumie, iż zawsze pozostawałoby ryzyko, że przeczytają coś, co mogłoby w niepożądany sposób odwarunkować któryś z ich odruchów, to jednak... no więc, nie rozumie sprawy z kwiatami. Po co kłopotać się psychologicznym uniemożliwianiem deltom upodobania do kwiatów?

Dyrektor RiW cierpliwie wyjaśniał. Jeśli powoduje się u niemowląt okrzyki przerażenia na widok róży, to dzieje się to na gruncie wyższych racji polityki ekonomicznej. Jeszcze nie tak dawno temu (przed mniej więcej stu laty) gammy, delty i epsilony warunkowano na upodobania do kwiatów – kwiatów między innymi, a przyrody w ogóle. Chodziło o to, żeby pragnęli oni przy każdej okazji wyjeżdżać na wieś, co zmuszałoby ich do korzystania ze środków transportu.

- Czy nie korzystali ze środków transportu? – zapytał student.
- Owszem, bardzo obficie – odparł dyrektor RiW. – Ale poza tym z niczego.

Pierwiosnki i krajobrazy, stwierdził, mają pewną wielką wadę: są darmowe. Miłość przyrody nie napędza fabryk. Zdecydowano usunąć miłość przyrody, przynajmniej wśród kast niższych; usunąć miłość przyrody, ale nie skłonność do korzystania ze środków transportu. Było bowiem rzecz jasną sprawą istotną, by jeźdźono na wieś pomimo niechęci do niej. Problem polegał na znalezieniu racji korzystania ze środków transportu ekonomicznie bardziej zasadnej niż byle upodobania do pierwiosnków i pejzaży. Znalezione właściwą.

– Warunkujemy masy na niechęć do przyrody – zakończył dyrektor. Równocześnie jednak wykształcamy w nich upodobanie do sportów na łonie natury. Dbamy przy tym o to, by sporty te wymagały użycia skomplikowanych przyrządów. W ten sposób korzystają zarówno ze środków transportu, jak i z artykułów przemysłowych. Stąd te elektrowstrząsy.

– Rozumiem – powiedział student i zamilkł pełen podziwu.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

falanster

(fr. *phalanstère* – klasztor) w systemie socjalizmu utopijnego Fouriera: osiedle, w którym miała się mieścić falanga (czyli zrzeszenie spółdzielcze liczące około 1600 osób)

falanga

(gr. *phalanks*) zrzeszenie spółdzielcze będące podstawową komórką ustrojową socjalizmu utopijnego Ch. Fouriera; wg koncepcji Fouriera falanga miała być równocześnie zrzeszeniem wytwórców i konsumentów, liczącym ok. 1600 osób mieszkających w falansterze, z budynkiem mieszkalnym oraz zabudowaniami gospodarskimi i urządzeniami dostarczającymi członkom falangi potrzebnych im dóbr i usług

industria

(łac. *industria* – pilność, przemysłowość) początkowo określenie przemysłu, uprzemysłowienia, produkcji; w pismach Saint-Simona: stowarzyszenie społeczne o określonych celach politycznych i gospodarczych, służące zaspokajaniu potrzeb zbiorowości poprzez produkcję dóbr materialnych, sztukę, naukę i innych dóbr służących ogółowi

konserwatyzm

(łac. *conservare* – dążyć do zachowania, obrony, ocalenia) postawa, którą charakteryzuje przywiązanie do istniejącego, zakorzenione w tradycji stanu rzeczy (wartości, obyczajów, praw, ustroju politycznego itp.) oraz niechętny stosunek do gwałtownych zmian i nowości; ideologia społeczno-polityczna broniąca tradycyjnego ładu społecznego

liberalizm

(łac. *liberalis* – wolnościowy) ideologia społeczno-polityczna oparta na indywidualistycznej koncepcji człowieka i społeczeństwa, głosząca, że wolność i nieskrępowana przymusem politycznym działalność jednostek mają wartość nadrzędną i są najpewniejszym źródłem postępu we wszystkich sferach życia zbiorowego

utopia

(gr. *ou* – nie, *topos* – miejsce; miejsce, którego nie ma) projekt idealnego ustroju politycznego, niemożliwego do zrealizowania

Film edukacyjny

Pokaż ćwiczenia:

Polecenie 1

Na podstawie filmu edukacyjnego i zdobytej podczas lekcji wiedzy wyjaśnij, czym jest socjalizm utopijny.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DbQXYWbSt>

Film. *Socjalizm utopijny cz. 1.*

Wykłada prof. Jan Hartman. Rozmowę prowadzi Edward Pasewicz.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film dotyczy socjalizmu utopijnego.

Ćwiczenie 1

Które z osiągnięć socjalizmu przetrwały do dnia dzisiejszego?

Ćwiczenie 2

Jaka była najważniejsza zasada socjalizmu?

Polecenie 2

Zastanów się, jakie korzyści i zagrożenia mogą być konsekwencją tworzenia wspólnot mieszkaniowych i pracowniczych.

Film edukacyjny

Pokaż ćwiczenia:

Polecenie 1

Na podstawie filmu oraz zdobytej wiedzy wyjaśnij, jakie były założenia myśli Saint-Simona oraz Fouriera.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DsxRZ4FSj>

Film. *Socjalizm utopijny cz. 2.*

Wykłada prof. Jan Hartman. Rozmowę prowadzi Edward Pasewicz.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film dotyczy socjalizmu utopijnego.

Ćwiczenie 1

Do podanych nazwisk filozofów przyporządkuj elementy, które ich dotyczą.

Charles Fourier

Dopuszczał czasowe działanie władzy dyktatorskiej.

W sprawiedliwym społeczeństwie industrialnym dobra miały być rozdawane według zasług.

Henri de Saint-Simon

Należy odpowiednio ukierunkować wady ludzkiego charakteru, a nie z nimi walczyć.

Każdy powinien wykonywać swoją pracę zgodną z jego skłonnościami.

W idealnej wspólnocie nie powinno być istotnych różnic majątkowych.

Postulował zniesienie dziedziczenia dóbr.

ojciec feminizmu

Realizację społeczeństwa socjalistycznego umożliwia postęp cywilizacyjny.

Zrzekł się tytułów arystokratycznych.

falanster

falanga

Spółeczeństwem powinni rządzić ludzie najzdolniejsi i jednocześnie ludzie pracy: naukowcy, przemysłowcy, bankierzy.

Polecenie 2

Wyjaśnij, czym były falanstery i podaj przykłady ich realizacji.

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Maćkowska

Przedmiot: Filozofia

Temat: Socjalizm utopijny: de Saint-Simon, Ch. Fourier

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

III. Wybrane problemy filozofii.

10. Wybrane spory z zakresu filozofii polityki. Uczeń, definiując odpowiednie terminy i analizując argumenty, rekonstruuje następujące spory:

1) o naturę społeczeństwa (indywidualizm – kolektywizm);

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne. Uczeń:

- rekonstruuje poglądy XIX-wiecznych socjalistów utopijnych;
- dokonuje analizy fragmentu powieści Aldousa Huxleya *Nowy wszechświat*;
- wskaże korzyści i zagrożenia, z jakimi wiąże się tworzenie wspólnot pracowniczych i mieszkaniowych;
- wyjaśnia, czym były falanstery i podaje przykłady ich realizacji.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm;
- nauczanie wyprzedzające.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja;
- mapa myśli;
- film.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z filmami zamieszczonymi w materiale.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel loguje się na platformie i wyświetla na tablicy temat i cele lekcji. Prosi uczniów, by na podstawie wiadomości zdobytych przed lekcją zaproponowali kryteria sukcesu.
2. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: Czym jest utopia? Jak brzmi najważniejsza zasada socjalizmu?

Faza realizacyjna:

1. **Mapa myśli.** Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło związane z tematem zajęć: Socjalizm utopijny Saint-Simona i Fouriera. Uczniowie podają swoje pomysły, a wyznaczony moderator zapisuje je na tablicy w formie mapy myśli/pojęć, której centralnym punktem jest zapisany problem. Po zapisaniu propozycji uczniowie samodzielnie je weryfikują. Następnie nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów, jeśli jest to konieczne.
2. **Praca z multimedium.** Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej materiał z sekcji „Film edukacyjny”, a następnie odczytuje treść polecenia i ćwiczeń:
– *Na podstawie filmu edukacyjnego i zdobytej podczas lekcji wiedzy wyjaśnij, czym jest socjalizm utopijny.*

– *Które z osiągnięć socjalizmu przetrwały do dnia dzisiejszego?*

– *Jaka była najważniejsza zasada socjalizmu?*

Uczniowie pracują w parach, analizując treść zadania, dyskutując i zapisując wnioski. Wybrane grupy omawiają swoje rozwiązanie i spostrzeżenia na forum klasy.

3. Praca z drugim multimedium. Uczniowie zapoznają się z materiałem w sekcji „Film edukacyjny”. Każdy uczeń pracuje indywidualnie, samodzielnie przygotowując odpowiedzi do poleceń:

– *Na podstawie filmu oraz zdobytej wiedzy wyjaśnij, jakie były założenia myśli Saint-Simona oraz Fouriera.*

– *Wyjaśnij, czym były falanstery i podaj przykłady ich realizacji.*

Po wyznaczonym przez nauczyciela czasie wybrani lub chętni uczniowie odczytują swoje propozycje. Nauczyciel komentuje rozwiązania uczniów.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel rozdaje uczniom ankietę ewaluacyjną z oceną lekcji, pracy własnej oraz pracy klasy. Udziela im też informacji zwrotnej.
2. Wszyscy uczniowie podsumowują zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa:

1. Zastanów się, jakie korzyści i zagrożenia mogą być konsekwencją tworzenia wspólnot mieszkaniowych i pracowniczych.

Materiały pomocnicze:

- de Saint-Simon C.H., *Pisma wybrane*, Warszawa 1968.
- Kochan J., *Socjalizm*, Warszawa 2013.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą wykorzystać medium w sekcji „Film edukacyjny” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.